

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Perfectionibvs Moribvsqve Divinis Libri XIV

Lessius, Leonardus

Antverpiae, 1620

Cap. XIV. De Excæcatione & Obduratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46817](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46817)

Præter hæc, interdum Deus subtrahit Sanctorum preces, vel eas statuit non exaudire. Jeremia 7. *Tu noli orare pro populo hoc, nec assumes pro eis laudem & orationem, & non obstitas mihi, quia non exaudiam te.* similia habentur Jeremia 15. & Ezech. 14. Deinde bonos consiliarios & monitores: Jeremia 51. *Curauimus Babylonem, & non est sanata: derelinquamus ergo eam, quia peruenit usque ad cælum iudicium eius.* & Isaia 3. *Ecce dominator Dominus exercituum auferet à Ierusalem & à Iuda validum & fortem, omne robur panis, & omne robur aque, prophetam, & ariolum, consiliarium, & sapientem de architectis, & prudentem eloquij mystici.* Denique aufert tribulationes & flagella, quibus homines respiscerent, & permittit eos frui prosperitate prælenti ad breue tempus, tamquam a cura sua repullos, & quasi desperatos. Osee 4. *Non visitabo super filias vestras cum fornicatae fuerint, neque super maritus vestras cum adulterauerint.* Psal. 72. *In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur, idè tenuit eos superbia, operi sunt iniquitate & impietate sua, &c. innumerabiles enim prosperitate pereunt, qui flagellis saluarentur.*

CAPVT XIV.

De Excecatione & Obduratione.

76 **Q**UARTA pœna spiritalis est *excecatio & obduratio*. Hæc est extrema & maxima pœnarum huius vitæ, & maximè formidabilis, vt quæ ordinariè post se trahat æternum exitium, & illud grauissimum. Sita est *Excecatio* non solum in subtractione diuinæ illuminationis, sed etiã in *positiua iudicij peruersione*. vnde hæc duo ad illam requiruntur. Ratione prioris fit vt salutaria non intelligant, vel non apprehendant, saltem eo modo quo apta sunt affectum mouere. Itaque neque ex concionibus, neque ex colloquiis piorum, neque ex lectione sacra fructum referunt. Ratione posterioris fit vt peruersè de rebus ad salutem spectantibus iudicent, approbantes falsa pro veris, pestifera pro salutaribus, tenebras pro luce, mala pro bonis: & econtrariò, vera ac salutaria detestantes vt falsa & nocentissima, & lucem serenam vt tenebras cimmerias. De talibus dicitur Isaia 5. *Ve qui dicitis malum bonum, & bonum malum: ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum.* Hanc cæcitatem cordis manifestè videmus in Iudæis,

*Excecatio.
Obduratio.*

*Excecatio in
duobus sita
est, in subtra
ctione diuin
luminis, &
iudicij per
uersione.*

In quibus
clare appa-
reat cæcus
mentis.

dæis, & in nostris hæreticis. Cùm enim tota Scriptura clarissimè ostendat Christum ea specie & forma, quæ a Euangelistæ eum descriperunt, & eius regnum, vt modo flosset; Iudæi tamen non agnoscunt, sed illum apprehendunt vt impostorem, eius miracula vt opera satanæ, eius doctrinam vt blasphemiam, eius religionem vt superstitionem. Simili modo hæretici, etiam certissimis notis vera Christi Ecclesia, tamquam ciuitas supra montem posita, omnibus considerare volentibus sit conspicua; ipsi tamen eam pro tali non agnoscunt, sed satanæ synagogam reputant; & Christi Vicarium concipiunt vt Antichristum, Sacrificium Missæ & cultum Sanctorum, vt execrabilem idololatriam, Sacramenta vt vacuas carimonias vel inuentiones humanas, purgatorium & indulgentias vt figmenta Sacerdotum ad quæstum comparata, vota monastica vt superstitiones, bonorum operum merita vt iustitiam Pharisaicam, & alia huiusmodi plena delirij & insanæ mentis. Sicut enim ob peruersam organorum aut mediij dispositionem fit, vt quis amicum concipiat vt inimicum, & candidum vt rubrum vel fuscum, & dulcia tamquam amara, & pulchra tamquam distorta; sic ex praua dispositione animi & phantasie accidit, vt quis pessimè de rebus ad salutem pertinentibus iudicet.

Causa efficiens excæcationis est priuatio lumen, quo menti humanæ ad rerum salutarium cognitionem solet affulgere, parcius ac rariùs illud imperitiens, & radios suos, ne in illam animam incurrant, veluti cohibens, propter illius indignitatem. Qui enim ab illo sole assiduè se auertunt, & in tenebras peccatorum abdunt, tenebras luci præferentes; indigni planè sunt, in quos sol ille rationalis radios suos immittat; præsertim cùm mens per peccata fiat terrena, tenebriosa, ac inepta ad illud purum lumen excipiendum. Qua parte verò sita est in iudicij peruersione causa excæcationis, est partim diabolus, partim ipse homo per suam malitiam.

Causa efficiens excæcationis, qua parte sita est in diuini luminis priuatione, est *Deus*, qui iusto iudicio, peccatis hominum id exigentibus, subducit lumen, quo menti humanæ ad rerum salutarium cognitionem solet affulgere, parcius ac rariùs illud imperitiens, & radios suos, ne in illam animam incurrant, veluti cohibens, propter illius indignitatem. Qui enim ab illo sole assiduè se auertunt, & in tenebras peccatorum abdunt, tenebras luci præferentes; indigni planè sunt, in quos sol ille rationalis radios suos immittat; præsertim cùm mens per peccata fiat terrena, tenebriosa, ac inepta ad illud purum lumen excipiendum. Qua parte verò sita est in iudicij peruersione causa excæcationis, est partim diabolus, partim ipse homo per suam malitiam.

3. Reg. 2.
2. Paral. 18.

Diabolus quætem, quia *Deus* propter peccata remittit ei habernas, & permittit vt animos hominum desiderat & seducat. Colligimus id manifeste ex Scripturis 3. Regum 22. & 2. Paralip. 18. Cùm puniendus esset Achab ob plurima scelera sua, permittit *Dominus* diabolo, qui est spiritus mendacij, vt deciperet prophetas ipsius, & prophetarent illi prospera, quibus ille fidem habens perit, occisus à Syris. *Dedit* (inquit Michæas) *Dominus spiritum mendacij in ore*

om-

omnium prophetarum tuorum: nimirum ut ipsi decepti te decipiant, & inducant ad bellum in quo cadas & succumbas. 2. ad Cor. 4. *Quod si etiam operum est Evangelium nostrum, in ijs qui pereunt est operum, in quibus deus huius seculi excacavit mentes infidelium, ut non fulgeat eis illuminatio Evangelij gloriae Christi, qui est imago Dei.* Insinuat causam cur doctrina Evangelij, quae tam manifestis argumentis & signis probatur, quibusdam qui haec omnia vident & audiunt, adhuc sit operata, sic ut eam tamquam fabulas reiiciant; nimirum quia diabolus, qui tamquam Deus toto pæne orbe colabatur, eorum mentes excacavit. 2. ad Thess. 2. *Eo quod charitatem veritatis non receperunt ut salvi fierent; ideo mittet illis Deus operationem erroris ut recedant mendacio.* Operationem erroris vocat operationem diabolicam tum internam tum externam, qua fit ut error illis pro veritate placeat: quam punitionem meruerunt, quia veritatem perspicuè sibi propositam odio habuerunt & repudiaverunt.

78 Sed quibus tandem modis diabolus iudicia hominum pervertit, & quidnam in illis efficit? Sex ferè modos reperio quibus id facit. Primus est, Interius concitando humores & spiritus, unde fiat ut imaginatio longè aliter res apprehendat quam reverà sint, ut patet in phreneticis, & melancholiae morbo affectis: maximè enim imaginatricis apprehensio ab humorum & spirituum qualitate & commotione pendet. Sic effecit ut cultum Eucharistiae & Sanctorum firmiter apprehendant & iudicent esse abominandam idololatriam. Secundus est, Auertendo mentem à consideratione eorum per quae possit intrui, & veritatem assequi. Sic diabolus semen verbi divini in terram humani cordis seminatum aufert, iuxta parabolam Evangelicam Lucae 8. mentem ad alia diuertendo. Simili modo facit ut libros Catholicorum non legant, vel si legant, non expendant. Tertius est, Excitando in homine varias passiones, praesertim cupiditatis & odij, quae maximè rationis iudicium perturbant, ut experientia docet. Sic odio Christi, Scribae & pharisaei ipsius doctrinam repudiaverunt, nec innumeris miraculis, quae & ante Christi mortem, & in morte, & post mortem viderunt, neque Scripturis evidentissimis conuerti potuerunt. His tribus modis vitur diabolus passim cum haeticis, & facit ut leuissimae comestunt, & aperta sophismata, quae sunt contra doctrinam Catholicam, videantur illis clarissimae demonstrationes: & e contrario, perspicuae demonstrationes, quae Catholicis contra eorum errores adferunt, appareant nullius momenti, & sophismata mera.

Fff Rur-

Quomodo
diabolus iudicia
hominum pervertit.

Rursus ut sanctorum Patrum in sacram Scripturam interpretationes, reputent inuentiones humanas, falsas verò imaginationes apertum Scripturæ sensum, & ipsam veritatis pedallam. De hisque, tanta in plerisque in Religionis negotio est iudicij perturbatio, ut dum aliquid ex fidei principiis aperte concluditur, vim & consecutionem formæ syllogisticæ, quæ tamen lumine naturali est perspicua, non capiant, ut sæpè non sine admiratione & animi dolore aduertit. Quartus est, Per varia visa aut verba interiùs phantasiæ obiecta, siue in somnis, siue in aliqua mentis à sensu alienatione, quæ videantur esse reuelationes. Quintus est, Per exteriores apparitiones, vel signa sensibilia à dæmone ad aliquid homini persuadendum obiecta. His duobus modis non utitur passim cum omnibus, sed potissimum cum primariis quibusdam suis amicis, & electis organis, quales sunt hæresiarchæ, hæreseon ministri, pseudoprophetæ & pseudoapostoli noui Euangelij; Anabaptistæ quoque & Svvenckfeldiani huic deceptionis modo valdè obnoxij. Sextus est, Per præstigias & falsa miracula, quibus homines potissimum extremis temporibus seducentur.

Cur hæreticorum dissensio conuersio.

Ex his facile est cognoscere, cur adeò difficulter hæretici conuertantur. Nam præterquam quòd interno lumine sunt destituti, diabolus detinet mentes eorum per falsas imaginationes & prauas affectiones, ut non capiant ea quæ dicuntur, prout se verà sunt, sed prout illis per prauas illas dispositiones apparent: vnde non possunt de illis rectè iudicare, nisi priùs impedimenta illa semota fuerint; hæc enim reddunt illos omni boni iudicij in rebus fidei quodam modo incapaces. Itaque conandum primò ut pertinaciam & affectus deponat, anticipatas imaginationes ac opiniones aliquantisper semouendo: deinde, ut auxilium diuinum ad inuestigandam veritatem sedulò implorent, & se paratos ad eam amplectendam offerant. quibus obtentis, tum demum cum bona spe fructus ad conferendum de singulis articulis venietur.

Malitia hominis.

Altera causa excæcationis ex parte peruersionis iudicij, est ipsa malitia hominis, qua seipsum voluntariè excæcat, non solum meritoriè per peccata præuia (propter quæ præuatur illustratione diuina, & permittitur illusioni diabolicæ) sed effectiue & proximè, quòd fit dupliciter. Primò, Quatenus consentit in noxias passiones odiorum & cupiditatum, quibus excæcatur, easque in se fouet. Secundò, Quatenus ob leuem aliquam ratiunculam vult pertinaciter inharere anticipatæ apprehensionis; & ea quæ illi aduersantur, recu-

recusat considerare & excutere: nimirum sic se sponte auertens à luce veritatis, & eligens tenebras. Et si enim diabolus magnam in phantasiam eorum quæ excæcantur, potestatem habeat, non tamen eam ita perturbat (Deo id minimè permittente) vt vsus rationis penitus impediatur, siue vt non possint aduertere se parum solide procedere: alioquin, nec in ipsa excæcatione, neque in ijs quæ per mentis cæcitatem faciunt, peccarent, quod Scripturis manifestè repugnat: sed eatenus dumtaxat, vt non sine magna difficultate rectè & prudenter in eo negotio, in quo excæcati dicuntur, rationis lumine vti possint. Itaque consensus in errorem & pertinax adhæsiō est adhuc libera: similiter auersio animi à consideratione & examine veritatis omnino libera permanet.

Ex his perspicuum est, aliter Deum, aliter diabolum, aliter ipsum hominem excæcationis dici causam. *Deus* enim solùm est causa *negatiuè, permissiuè, & per occasionem.* *Negatiuè*, quatenus propter peccata subtrahit, seu non impertit interna vel externa auxilia, quibus homo illuminaretur, vt supra explicatum est. *Permissiuè*, quatenus permittit diabolo vt per se suaque membra homines decipiat, eorumque mentes peruertat. *Per occasionem*, quatenus positiuè vel permissiuè est causa aliquarum rerum, ex quibus homines occasionem accipiunt errandi, vel in concepto errore se firmandi. Sic aliqui excæcantur prosperitate, vt hæretici, cum ex successu suarum machinationum putant Deum sibi fauere, & redduntur pertinaciores. Item Scripturis, dum ex quibusdam sententiis in speciem ipsorum errori fauentibus, putant à se stare verbum Dei.

Diabolus est causa directa & positiuè, nimirum directè intendens & operans per se & sua organa ad hominum excæcationem. Non tamen efficaciter potest eam efficere absque hominis consensu, sed solùm ad eam disponit: ipse verò homo suo consensu perficit, dum veritatis dilectione & consideratione reiecta, eligit errorem suis passionibus, prauis affectibus, & imaginationibus congruentem.

Excæcationem sequitur *obduratio*: quod enim excæcatio est in intellectu & iudicio, hoc obduratio est in voluntate & affectu. Nam quemadmodum ex illuminatione diuina sequitur in voluntate promptitudo quædam ad obsequendum Deo, & amplectendum quod ille inspirauerit: ita ex mentis cæcitate sequitur durities quædam & obstinatio in malo, per quam salutaribus monitis & diuinis inspirationibus resistitur. quamuis & in ipsa excæcatione obdu-

Discrimen inter causas excæcationis. Deus excæcat negatiuè, permissiuè, & per occasionem. Diabolus.

Diabolus quomodo sit causa excæcationis. Homo suo consensu perficit excæcationem.

Obduratio.

In excacatio-
ne includitur
quædam ob-
duratio.

ratio quædam intrinsicè contineatur, quatenus quis affectum ad-
uersus veritatem obducat, nullis rationibus aut declarationibus lo-
cum relinquens. Consistit obduratio in *fermitate* & obstinata affectus
ad aliquod malum, propter speciem quamdam boni, ad hæsiōem;
qua fit vt neque externis monitis, neque internis inspirationibus,
neque flagellis, neque promissis dimoueri possit, sed velut saxum
scad omnia obduret & impenetrabilem præstet, nisi maiore qua-
dam vi diuinitus impellatur. De his dicitur Ecclesiastæ 7. iuxta
multorum interpretationem, *Considera opera Dei, quod nemo possit
corrigenere quem ille despexerit. & Iob 12. Si destruxerit, nemo est qui
ædificet: si incluserit hominem, nullus est qui aperiat.* Quibus verbis
summa difficultas indicatur, qua sales conuertuntur; & raram
quamdam singularemque Dei opitulationem esse ad hoc neces-
sariam.

Causa obdu-
rationis.

Causa obdurationis, eadem quæ excacationis, & eodem modo.
Deus itaque obdurare dicitur negatiuè, permissiuè, & per occasio-
nem. Vnde non tantum dicitur obdurare, quia non impertit gra-
tiam qua cor emolliretur, vt quidam DD. subinde dicere viden-
tur; sed etiam quia permittit diabolo vt variis modis homines se-
ducat, & in malo obstinatos reddat, vt supra explicatum est. De-
inde, quia quædam facit vel permittit, etsi ob alium finem, vnde
homines obstinandi se in malo occasionem accipiunt.

Diabolus autem directè est causa obdurationis, variis modis ho-
minem ad eam disponendo, de quibus satis dictum est. Ipse verò
homo sua malicia propriè est causa illius effectrix, quatenus sponte
malum eligit, & firmiter ei vult inhære, omnibus monitis & in-
spirationibus contrarijs repudiatis.

Ex his intelligi potest, quomodo quædam peccata dicantur pœ-
na præcedentium peccatorum: ad Rom. 4. *Propterea Deus tradidit
illos in reprobum sensum.* vbi Philosophi in pœnam idololatriæ di-
cuntur traditi in passionem ignominia. Et Iudæi in pœnam repu-
diati Christi, sunt excacati, ad Rom. 11. Hoc enim non ita intelli-
gendum, quasi Deus in vindictam præcedentium peccatorum ve-
lit hominem incidere in alia peccata, aut hunc finem non det
auxilia efficacia, aut præcipitet hominem in illa, vt Calvinus do-
cuit lib. 1. Instit. cap. 18. sed quia non confert illam gratiam quam
aliàs contulisset qua peccatum fuisset impeditum, & simul permit-
tit diabolo vt grauius tentet, phantasiam perturbet, &c. Ex qua
denegatione gratiæ & permissione sequitur per accidens vt in aliud
pec-

peccatum incidat, in quod alioquin non incidisset. Itaque dicitur peccatum pœna peccati, quia sequitur ex eo quod verè & propriè est pœna, nempe ex denegatione auxiliij efficacis & permissione.

CAPVT XV.

*Pœnam spiritalem sæpè non condonari cum aliis pœnis,
& etiam in peccatis venialibus locum habere.*

83 PRÆTER ea quæ de pœna spiritali dicta sunt, tria valdè sunt notanda. Primum est, Deum, etsi pœnitentibus semper remittat culpam & pœnam æternam, & sæpè etiam temporalem, in quam æterna fuit commutata, præsertim interueniente debita satisfactione, vel Indulgentiarum beneficio; non tamen semper condonare pœnam spiritalem constitutam in aliqua particularium auxiliorum denegatione, vel afflictionum internarum permissione: sed sæpè intuitu præcedentium peccatorum, nimirum vt ea vindicet, huiusmodi pœna, vt. Idem dico de permissione pœnæ corporalis & afflictionis externæ. Etsi enim directè hanc pœnam non infligat, sæpè tamen ob præcedentia peccata (quamuis aliàs condonata) permittit afflictiones corporales, quas alioquin auertisset, si talia peccata olim à nobis patrata non fuissent. Exemplum habemus in Dauide, cui etsi adulterium cum Bethabee, & cædes Uriæ, quoad culpam & pœnam directè debitam, fuisset condonata (præsertim post insignem illam pœnitentiam) ita vt ne Purgatorij quidem vlla pœna deberetur; tamen diu postea ipse ob illud peccatum à Deo punitus fuit rebellionem Absalom, & nefando incestu, quo ille vxores patris sui coram omni populo incestauit. Hæc enim Deus permittit in illius peccati vindictam, vt apertè ei Nathan prædixerat. Sicut ergo Deus illud peccatum postquam omnino remissum erat, (si culpam & pœnam directè infligentiam spectes) adhuc tam grauiter punit, pœna vt ita dicam permissiua; ita sæpè post similem condonationem & satisfactionem, qua non solum culpa, sed etiam debitum pœnæ exhaustum est, punit peccata indirectè aliqua pœna spiritali, nimirum subtrahendo, seu non impertendo tantum protectionis, vel excitationis, vel directionis auxilium, quantum alioquin præbere constituerat, si hoc peccatum non commisisses: permittendo etiam aliquas tentationes & afflictiones interiores, vel scrupulos, quos alioquin non permisisset.

*Non semper
condonari
pœnam spi-
ritalem cum
temporali.*

2. Reg. 12.

Eff 3

Aliud